

Seat No. _____

H-1601100102041000

M. A. (Sem. IV) (W.E.F.-2016) Examination

April – 2023

Sanskrit

(Vedanga-Nirukta Adhyay-7)

(પાણિનીય શિક્ષા, નિયત છન્દસિ)

(common Paper for 2015 & 2016)

(Old Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

- ૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૭
- 1 (A) Explain with reference to context any **two** of the following : 7
- (૧) તા: ત્રિવિધા ઋચ: ।
- (૨) નારાશંસા: ઇતિ નૈરુક્તા: ।
- (૩) જાતવેદા: કસ્માત્ ।
- (૪) તત્કો વૈશ્વાનર: ।
- ૨ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનું સમજૂતિ સાથે ભાષાંતર કરો : ૭
- 2 (B) Translate with explanation any **two** of the following : 7
- (૧) પ્રસિદ્ધમપિ શબ્દાર્થમવિજ્ઞાતમબુદ્ધિભિ: ।
પુનર્વ્યક્તી કરિષ્યામિ વાચ ઉચ્ચારણે વિધિમ્ ॥
- (૨) કણ્ઠે માધ્યન્દિનયુગં મધ્યમં ત્રૈષ્ટુભાનુગમ્ ।
તારં તાર્તીયસવનમ્ શીર્ષણ્યમ્ જાગતાનુગમ્ ॥
- (૩) છન્દ: પાદૌ તુ વેદસ્ય હસ્તૌ કલ્પોઽથ પઠ્યતે ।
જ્યોતિષામયનં ચક્ષુર્નિરુક્તમ્ શ્રોત્રમુચ્યતે ॥
- (૪) સુતીર્થાદાગતં વ્યક્તમ્ સ્વામ્નાય્યં સુવ્યવસ્થિતમ્ ।
સુસ્વરેણ સુવક્ત્રેણ પ્રયુક્તમ્ બ્રહ્મ રાજતે ॥
- ૨ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શબ્દોના યાસ્કાનુસાર નિર્વચન આપો : ૭
- 2 (A) Give etymology any two of the following, according to Yaska : 7
- (૧) મિથુન: ।
- (૨) છન્દ: ।
- (૩) અગ્નિ: ।
- (૪) હવિર્ભાજ

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદના લક્ષણ આપો :	૭
(B) Give the definition of any two metres of following :	7
(૧) મન્દાક્રાન્તા ।	
(૨) આર્યા ।	
(૩) શાર્દૂલવિક્રીડિતમ્ ।	
(૪) માલિની ।	
૩ યાસ્કાનુસાર દેવતાઓનું વર્ગીકરણ સમજાવો.	૧૪
3 Explain the classification of Gods According to Yaska.	14
અથવા/OR	
૩ પાણિનીય શિક્ષાનુસાર ઉત્તમપાઠકના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.	૧૪
3 Discuss ઉત્તમપાઠકસ્ય લક્ષણાનિ. According to પાણિનીય શિક્ષા.	14
૪ સંસ્કૃત છંદશાસ્ત્રના પ્રત્યયો વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.	૧૪
4 Discuss with detail on સંસ્કૃત છંદશાસ્ત્રસ્ય પ્રત્યયા:.	14
અથવા/OR	
૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદોના લક્ષણ-બંધારણ ઉદાહરણ આપી સમજાવો :	૧૪
4 Give the definition structure and Examples of any two metres of following :	14
(૧) પૃથ્વી ।	
(૨) સ્નગ્ધરા ।	
(૩) શિખરિણી ।	
(૪) અપરવક્ત્રમ્ ।	
૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો :	૧૪
5 Write a short notes on any two of the following :	14
(૧) પાણિનીયશિક્ષાનુસાર વર્ણસંખ્યા ।	
(૨) આદિત્ય ભક્તીનિ ।	
(૩) મન્ત્ર: શબ્દની વ્યુત્પત્તિ આપો.	
(3) Give Etymology of મન્ત્ર:.	
(૪) દણ્ડક: છંદનું લક્ષણ આપો.	
(4) Give definition metres of દણ્ડક:.	